

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12— pengő.

Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SANDOR.

SOLTÉSZ ELEMÉR

Nemcsak egyházi lapjainkban, hanem a napi sajtó hasábjain is végigvonult az elmúlt héten az az örömtől sugárzó hír, hogy Dr. Soltész Elemér protestáns tábori püspök betöltötte hetvenedik életévét. Ez impozáns határkö mellett mi sem haladhatunk el szó nélkül. Hiszen Dr. Soltész Elemér a Tiszántúl szülöttje és neveltje s megszámlálhatatlan aranyzál fűzi őt mihozzánk.

Nemrég jártunk a szatmármegyei kedves, akác-lombos faluban, Ombodon, s megállottunk a régi parókiának abban a szobájában, ahol született. Most ez a helyiség presbiteri gyülesterem s a presbiterok sorában még találtunk két keménykölésű magyar gazdát, akik együtt ültek az iskola padjaiban Dr. Soltész Elemérral. A parókia előtt százados ja borong s kedves emlékekről regél. A fehérfalú templomban még ugyanaz a szószék, melyről fiatalos hévvel első prédikációját elmondotta. És az ombodi temető akácjai alatt, ott pihennek azok az ölelő karok, amelyek útjára elindították.

A szülőfalu után nyomban Debrecen tart számot Dr. Soltész Elemérré. Az öreg Kollégium, melynek hívős boltívei alatt, tizenkét esztendeig járt-kelt ruganyos léptekkel. De mindig elől járt. Mindig első diák volt. Széniori tisztet viselt és kollégiumi segédtanársággal is megbízott.

Útja Debrecenből Párizsba vitte. A magyar diákok azidőtájt szinte kivétel nélkül a német egyetemekre iratkoztak be. Dr. Soltész Elemért, eleven egyénisége és francia nyelvtudása Párizsba vonzotta. Mély benyomásokat szerzett itt is és a francia esprit csillogása mindmáig meglátszik beszédeiben és írásaiban.

Kedvesen emlékezünk nagybányai lelkipásztori éveire. Itt bontotta ki albatrosz-szárnyait. Felvirágoztatta gyülekezetét s megszilárdította e magyar végvárbeli őrhelyén, idegen nemzetiségek mellett a magyarság helyzetét s biztosította annak vezetőszerpét. Eljárt a szórványokba. Volt ideje arra is, hogy figyelemmel kísérje a nagybányai művésztelep megmozdulásait. Első szerelme természetesen egyházié volt. Résztvett hosszú ideig, mint tanácsbíró és főjegyző az egyházmegye életében. A tiszántúli egyházkerületben jegyzői, majd tanácsbírói, közben a királyhágómellékben főjegyzői tisztet viselt.

Kijutott osztályrésze az idegen megszállás mártírsorsából — melyet csak tetézett az a mélyenszántó

fájdalom, hogy Debrecenben, elsőéves theologus korában elhunyt elsőszülött fia koporsójánál, a kegyellen trianoni sorompó miatt meg nem állhatott...

Kronikánk utolsó stációja ez: a magyar nemzeti hadsereg megteremtésekor, Kormányzónk bölcs elhatározása őt állította a protestáns tábori püspökség magas őrhelyére. Ott áll most is, meg nem hajolva, délcegen, testi és lelki erői teljes frissességében. És ha a dér itt-ott meg nem lepte volna fűrtjeit: el se hinnők, hogy immár hét évtized áll a háta mögött.

Úgy illenék, hogy megemlékezzünk irodalmi munkásságáról is. Ezt azonban nem tudnók ide zsugorítani, egy ilyen rövidebb lélekzetű és szerény igényű cikk keretei közé. Komoly tanulmány tárgyává fogja tenni ezt, objektív szemlélettel az elkövetkezendő nemzedék. Mégis annyit hadd említsünk meg, hogy e sorok írásakor előttünk fekszik nagybányai beköszöntő beszéde, néhány értekezése és felolvasása, végül „*У н н е р н а р о к*” című kötet-sorozata, melyet tíz-tízévenként jelentetett meg beszédeiből és tanulmányaiból. Ő alapította az „*I g e h i r d e t ő*” című folyóiratot, mellyel a magyar református szószékek színvonalát erőteljesen feljebb emelte. Itt kivált azáltal tett elévülhetetlen szolgálatot egyházi irodalmunknak, hogy francia igehirdetők gazdag és építő bizonyágtételeit szólaltatta meg magyar nyelven. Ezek a kötetek, mint egymásután sorakozó oszlopok helyeztettek: Isten dicsőségére mutató szolgálatai timpanonja alá.

Jól esett mindezekről megemlékezni a hetévtizedes határkőnél. De a megemlékezés csak akkor lesz teljes, ha élete legnagyobb művének, az önálló protestáns katonai egyházközség megalkotásának tényét is idesoroljuk. És itt meg kell említenünk azt is, hogy ezen a ponton keményen helyt kellett állania — sőt harcolnia kellett — az ellenkező vélekedésekkel szemben. El akarták gáncsolni ezt az alkotást azok, akik féltve őrizték a magyar református egyház egységét. Azóta löbb mint egy évtized telt el és az idők forgása Dr. Soltész Elemérnek adott igazat. A katonai egyházközségek felvirágoztak. Időállóknak, sőt viharállóknak bizonyultak.

Mindezeknek utána: szálljon áldáskivánásunk az Abonyi-úti családi otthon felé, ahol olajfacsemetéi között, csendben és szerényen ünnepelte a nagy évfordulót. Az ünnepi órán mi is megállunk, kalapot emelve, halk kopogással kívül az ajtófélen.

Elsodort magyarok

Az ember sorsa összefügg a hazája sorsával, mint a vízcsepp sorsa a folyóéval.

A Délvidék visszatérése nagy változást jelentett az én életemben is.

Ágoston Sándor, a délvidéki reformátusok püspöke azzal foglalta el helyét a Dunamelléki Egyházkerület közgyűlésén, hogy egy drága terhet hoz, s ez a horvátországi 10,000 magyar református.

Odaát még nem szilárdultak meg az új állam alapjai.

Fiatalt, kockázatra kész lelkészekre van szükség. Ekkor jelentkeztem én is.

Sztárai nyomdokain.

Horvátországban Sztárai Mihály óta, tehát 400 éve hirdeti a magyar református egyház az evangéliumot. Ma épp olyan fontos ez, mint régen.

Evangéliumot, örömhírt vinni az ottani magyaroknak...

Ősz volt. A búcsúzás ideje. A falevél halk sóhajjal búcsúzott az ágtól. A fecskék már idegesen röpködtek a fészkek körül. Útra készülődtek.

S búcsúztam én is.

Útra bocsátott az anyám csókja:

— Isten kísérjen, fiam.

Túl a Dráván...

A 18 önként jelentkező közül én voltam az első, aki átléptem a határt.

Aki utazott már a határon keresztül, az ismeri azt a sejtelmes érzést, ami ilyenkor az embert elfogja. Szorongó érzés tölti be a szívünket, amikor idegenbe megyünk. Mi vár reánk? Visszatérhetünk-e még valaha?

Hát mikor még valaki egy felbolygatott ország kellős közepébe indul?...

A vonat, a veszélyes utazás ellenére is, zsúfolt. Az utasok fatalista nyugalommal ülnek helyeiken.

A kocsiban kétfelől, az ablakok alatt, terméskövek és talpfák vannak lerakva, védelmül az utasoknak, ha gépfegyvertűz érné a vonatot.

Mélyen bent járunk Horvátországban és az éjszakában. Holdfényben alvó erdők, homályos hegyoldalak vonulnak el az ablakunk előtt.

Reggelre elérjük az út legveszélyesebb szakaszát. A vonat megáll. Várnunk kell. Harc folyik a vonalon.

A vonat végre elindul. A nap már bevilágít az erdőkre. Rejtelmes csendben hallgat a táj.

A végső állomás közeledik. Az állomás helyén azonban csak kormos kőhalmazt találunk. Az éjjel felgyújtották a partizánok. A mellékvágányon félig elszennedett teherkocsi.

Nincs időnk a szemlélődésre. Kocsira rakjuk csomagjainkat, mi pedig elindulunk gyalog Daruvár felé.

Daruvár.

A Toplica-folyó mentén, 178 méternyire a tenger színe felett, nagy hegyek alján fekszik ez a kis mezőváros. Fürdője gyógyhatású.

Legrégibb történelmi adatai a Krisztus születése előtti 228—193. évekbe nyúlnak vissza. Legrégibb

neve Jasura. Ennek romjain épült a VII. században a horvátok és szerbek által alapított Probatice. Ez a név a török idők alatt Ilidjere változott. Mária Terézia idején Jankovics Antal gróf birtokába jutott. Jankovics Izidor változtatta a város nevét Daruvárra.

Cifratarisznya és vándorbot.

Hogyan kerültek ide magyarok?...

Óreg magyarok levendulaillatú történeteit hallgatom s kialakul előttem egy régi kép...

Kezdődik a vándormagyarok éposza:

Képzeljünk el egy jelenetet, amelyhez hasonló nagyon sok lejátszódhatott az 1870-es években a dunántúli megyékben.

Zsellérek ballagnak az uradalmi szántások szélén. Az egyik felvesz egy rögöt. Dobálgatja a tenyerén, mint a parazsat szokás rágyújtás előtt. A másik megszólítja:

— Min gondolkozol, testvér?

— Azon — feleli ez —, hogy mért nem jut nekünk ebből a földből annyi se, amennyivel téged megdobhatnának?

— Mert a grófi föld nem eladó. Hiába van megtakarított pénzünk, mi azon itt földet nem vehetünk. De egyet se búsulj emiatt. Van Szlavóniában, meg Boszniában elég.

— Drága!

— Nem drága az. Nagyon is olcsó. Lehet ott földet kapni egy cifratarisznyáért is!

— Hunnan tudod?

— A vásárrajárók mondják. Zalából, Baranyából mán sokan el is mentek. Itt eladták néhány hold földjüket, ott vettek az árán sokkal többet.

— Hát akkor mink is úgy teszünk! — fejezi be a beszédet a két ember.

Az, aki a göröngyöt felvette, most messzire dobja, mert úgy érzi, hogy süit, mintha csakugyan parázs volna. Meleg az elődök reáhullott verejtékétől és véretől...

Hanem amikor felkészülődtek, a kisfiú kiszaladt a szántásra, felvett egy rögöt, talán éppen azt, amit az apja eldobott s a kebelébe rejtette.

— Mit csinálsz te ott?! — rivall rá az apja, aki éppen felszállni készül a kocsira.

— Elhozom ezt a kis hantot — mondja a gyermek. Úgy tesz, mint Kossuth, amikor elhagyta az országot. Így olvastuk az iskolában.

— Hozzad csak, hozzad — biztatja az anyja s az arca csupa könny.

S a fiú elvitte magával az idegenbe a hazai rögöt. Ma is a párna alatt őrzí. Ráhajtja a fejét. A Miatyánkot is csak azon tudja nyugodtan elmondani. Édesebb az álom, ha azt a rögöt a feje alatt érzi. A gyermekeinek is meghagyja, hogy a koporsóban is a feje alá tegyék, mert az örökálmom is csak úgy lesz békés, ha hazai földön pihenhet...

Így kezdődött tehát.

S hogy folytatódott?

Szlavóniában csakugyan volt föld. Olcsó is, sok is. De milyen föld volt az?! Tele volt fával, meg tuskésbokorral. Azt előbb ki kellett irtani. Aztán belekapaszkodtak a földbe. Marták, vetették, míg kenyeret termett.

Így lettek jó polgárok.

Aztán templomot építettek, hogy hálát adjanak Istennek s kérjék további oltalmát.

Ez a nép hű maradt egyházához, hazájához az idegenben is. Nyelvében Rákóczi-korabeli szavak élnek, mint kalán, dolmány.

S ma?!

Ismét tarisznyát akaszthat a vállára, vándorbotot vehet a kezébe. Kezdheti ott, ahol az elődei abbahagyták: Jöhet vissza Magyarországra cselédnek.

A horvátországi menekülteket ugyanis mezei munkára osztják ki.

Lehetetlen ebben a tényben a magyar föld zselléreinek örök szizifuszi tragikumát meg nem látni!

Így élünk Horvátországban.

Ezek után kérdezhetné valaki, hogyan is élünk mi, horvátországi lelkészek?

A pap élete itt egybe van forrva a népével. Népe ügyének szolgálata adja életének értelmét és örömeit. Az Ige itt élőbb és hatóbb erő, mint a békésebb Magyarországon, ahol gyakran már tempolmi szólamná kopik. A katedra nem szakadt el az élettől.

A vallási élet két végletben mutatkozik.

A sok gond, baj miatt némelyek már a Gondviselésbe vetett hitüket is elvesztik, de más részről szinte a XLII. zsoltár erejével tör fel a vágy Isten után:

— Gyűjjön ki, tiszteletes úr, vasárnap istentiszteletet tartani. Hagy legyen meg legalább ez az örömünk, más más úgy sincs ezen a világon...

Az Isten tenyerén.

És megyek páncélvonaton, kocsin, gyalog. Legutóbb is 60 kilométert gyalogoltam hazáig, mert közben a partizánok a síneket felszedték, a hidakat felrobbantották s senki sem vállalkozott rá, hogy kocsival elinduljon.

Alkonyodott már, amikor az útmenti erdőből kiáltásokat hallottam. Egy közeleső szárkúpba húzódtam. Amikor besötétedett s minden elcsendesült, folytattam utam.

A messzeségben már kigyúltak egy katonailag védett helység ablakainak fényei. Ekkor azonban lövések pattogtak bele a csendbe. Rakéta szállt fel. Éles világításba került minden, mint a villámláskor. A katonák kémlelik át ilyenkor a tájat. Nem mehettem tovább. Ha észrevesznek, rám lőnek.

Balkéz felől egy tégláégető deszkával fedett épületét pillantottam meg. Itt fogom tölteni az éjtszakát.

Végtelen hosszúnak tűnik fel minden perc. A tető alatt deszkák. Itt húzódtam meg. Szemközt domb. Itt-ott fák, bokrok. Valahol a domb mögött patak csörgedezik. A távolban tompa dörrenések.

Egyetlen társam egy kis szentjánosbogár. Kékes fényrel világít, mint csöppnyi ékszer.

Hűvös szél fujdogál. Fázom. Reszketek a hidegtől és a félelemtől. Egyik horvátországi kollégámat, Oláh Vilmost is egy ilyen éjtszakán gyilkolták meg.

Végre derengeni kezd. Elindulok.

Repülők húznak el felettem. A távoli hegyek ágyúdőrejtől visszhangzanak. Az út ismét erdőbe kanyarodik be. Lövés dörren az erdő mélyén.

Ritkulni kezdenek a fák s közülük feltűnnek a falu első házai.

Asszonyok jönnek szembe. Ismerősök. Az egyiknek könnyes a szeme.

— Miért sír?

— Úgy meghat — mondja —, hogy a tiszteletes úr ilyen veszélyes világban is kijön hozzánk. Nem fél így magányosan?

— Mindenütt az Isten tenyerén vagyunk — felelem.

Elsodort magyarok.

Megrázó kép tárul elém az egyik, Daruvár felé vezető országúton. Az óriás autobusz egyre lassít. Kocsik állják el az utat. A menekülők szekerei... Magyarok. A kocsikon a menekülés megható tervszerűtlenségével felhalmozva minden. Sápadtak a gondtól. Hangtalanok.

Daruváron ugyanez a kép. Az utca két felén szekerek. A járdán tanácstalanul maguk elé meredő emberek.

Valaki káromkodva rázza öklét az ég felé. Egy leány a testvérét keresi sírva. Mindenkitől megkérdi: Nem látták-e?

...A híveink hallgatagon gyülekeznek az istentiszteletre. Az utcáról tankok dübörgése szakítja meg az imádságot, mégis megbékül a lélek. Reményesség melegíti át a szíveket az Isten közelében...

Az emberi szívnek ki kell gyűlni, mint az ótestamentumi csipkebokornak, hogy megjelenhessen benne az Isten.

Veesery János.

A segédlelkészekről

Előre megjegyzem, hogy jelen alkalommal nem országos, hanem kizárólag tiszántúli vonatkozásban akarok e kérdéstről néhány adatot írni. Azt is előre bocsátom, hogy a segédlelkész kérdés sok vonatkozásával nem kívánok foglalkozni most: nem foglalkozom a kérdés történetével, amelynek részletezéséhez nem egy cikk, de egy hatalmas tanulmány kellene; nem foglalkozom a kérdés jogi, anyagi, egyházalkotmányi s más enmű vonatkozásával. Egyszerűen és majdnem kizárólag statisztikai szempontból szeretnék néhány adatot feltárni és néhány szerény észrevételt fűzni hozzá.

A tiszántúli egyházkerület segédlelkészeinek száma: 240.

Azért érdekes ez az adat, mert még alig egy évvel ezelőtt ez a szám jóval a 300 felett volt. Ennek az apadásnak egyik oka a más kerületbe való elbocsátás, mivel most mindenkit a lakóhely szerint illetékes egyházkerületben kell nyilvántartani. Ezen az alapon hozzánk alig jött egy-két segédlelkész, de tőlünk, különösen a dunamelléki kerületbe — a Budapesten lakók — sokan távoztak el, akik eddig itt voltak nyilvántartva. De a létszámapadás másik oka a lelkészi pályán való nagyobb mérvű elhelyezkedési lehetőség.

A kizárólag segédlelkészi munkakörben szolgáló segédlelkészek száma 183, a más főhivatású, de lelkészi szolgálatot is teljesítő („bejegyzett”) segédlelkészek száma: 57.

Az előbbieket száma azonban rövid időn belül is hamarosan erősen fog csökkenni, hiszen közöttük

van már megválasztott, de még be nem iktatott lelkipásztor is. Azonkívül rövid időn belül körülbelül 10—12 új lelkipásztori állás kerül betöltés alá. Egyébként is a lelkészi pályán való véglegesen elhelyezkedettek száma évenként átlagosan 25—30-ra tehető. Ezzel szemben 1945 szeptemberéig segédlelkészi vizsga — mondhatni — nem lesz s azután is még nagyon sokáig tíznél többre alig lesz tehető a segédlelkészi vizsgát tevők száma. Ha pedig az utóbbi évek gyakorlata szerint ezek egy része is tovább fogja folytatni egyetemi tanulmányait a bölcsészeti fakultáson — hiszen lelkészképzésű tanároknak is szükség van! —, akkor ez a szám még akkor is igen sokáig állandóan csak csökkenni fog, ha a mai körülmények és viszonyok egyházi szempontból változatlanul fennmaradnak. Hogy azután a segédlelkészek száma milyen mélyre fog apadni, azt ma még megmondani nem lehet.

A másik érdekes tény, hogy az összes (240) segédlelkészek közül kerekén 25%-a nős. A nős segédlelkészek száma egyébként erősen növekszik — a folyó évben különösen. Ez a tény önmagában is mutatja, hogy a segédlelkészek nősülésének engedélyhez való kötése éppen nem gátló akadály abban, hogy a segédlelkészek megnősüljenek, amint hogy bizonyára nem is ilyen szándékkal hozatott ez a közgyűlési határozat.

Érdekes annak megvizsgálása is, hogy az úgynevezett „bejegyzett“ segédlelkészek főhivatásbeli állása micsoda. Itteni nyilvántartás és ismeretség alapján erről a következőket lehet mondani. Tanul (főként bölcsészethallgató) 6. Ezeknek a nyári szünet idején esetleg kényszerű igénybevétele tehát nem oldaná meg átmenetileg sem a segédlelkészhiányt. Tanár-tanító (egyházi és állami intézetnél), kántor, kollégiumi, egyetemi, egyházi (Református Jövő, MEMSZ, ORSZSZ) alkalmazott: 36. Ezeket most nyári szünet alatt sem lehet igénybevenni, mert közülük különösen a tanár és tanító szolgálati helyét el nem hagyhatja. Más pályákon: 12. Beteg: 3. Megjegyzendő, hogy ezek közül a legtöbbször a kerületi közgyűlés az E. T. II. tc. 7. § alapján a lelkészi képesítését hatályban hagyta, néhánynál ez az eljárás most folyik. Lelkészi szolgálatokat pedig az ismert rendelkezések értelmében valamennyi végez s ez állandóan ellenőrizve is van.

Ha nagy is a bejegyzett segédlelkészek száma, de meg kell gondolnunk, hogy ezek közül a tanító-tanári-kántori s egyéb egyházi alkalmazottak száma 36, tehát a felénél több. Ez a szám is erősen fog csökkenni, mert ezek közül többen mint helyettes vagy óraadó tanárok bejegyzett segédlelkészekként vannak nyilvántartva. Ha ezek egyházi tanintézetnél véglegesen helyezkednek el, mint lelkészképzésű tanárok lelkészszentelésre is jogosítottak és kötelezettek, tehát akkor már „bejegyzett“ segédlelkészeknek egyáltalán nem tekinthetők és tekintendők. E szempontból saját érdekük lesz majd ezt a tényt a püspöki hivatalnak jelenteni törzskönyvezés szempontjából.

Egyébként a most ténylegesen szolgáló segédlelkészek közül is elég sokan folytatnak bölcsészeti és jogi tanulmányokat, s nagyon valószínű, hogy tanulmányaik befejezte után ezeken a pályákon többen fognak véglegesen elhelyezkedni.

Jelenleg mind a bejegyzett, mind a tényleges segédlelkészek közül többen teljesítenek tábortól

készi szolgálatot. Hogy hányan, azt pontosan nem tudhatjuk, nemcsak az időközi behívás vagy leszerelés miatt, de azért sem, mert az érdekeltek ezt jelenteni általában nem szokták sem behívásuk, sem leszerelésük alkalmával. Egyáltalán nem lenne pedig érdektelen mind személyi, mind sok más, itt most nem részletezhető szempontból, ha az érdekeltek törzskönyvi lapjain pontosan az is fel lenne tüntetve, hogy hol, mennyi ideig és milyen minőségben teljesített katonai szolgálatot.

A segédlelkészhiány természetesen már most nagy, az esetleges további behívások miatt még nagyobb lehet. Igaz ugyan, hogy most nyáron az 1933. évi II. tc. 4. §-ának utolsó bekezdésében említett hittanhallgatók a szorgalmi idő megkezdéséig — tehát legalább is az ősz elejéig — exmittálhatók, ez azonban csak átmeneti jellegű lesz most is, később is. Mivel pedig legutóljára egészen részletesen 1936-ban határozta meg az egyházkerületi közgyűlés, hogy hol kell segédlelkészt alkalmazni (419. sz. nagyon jellemző és a segédlelkészek érdekében a törvényes kereteken belül minden lehető elrendelő határozat!), most a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésnek — véleményem szerint — nagyon aktuális feladata lenne annak törvényes meghatározása, hogy hol lehet segédlelkészt alkalmazni, és minden egyes esetben az indokot is fel kellene sorolni. Természetes, hogy az indokok megszűnése esetén — vallásoktató-lelkészi állás, tanyai, missziói lelkészi állás szervezése — a segédlelkész-tarthatási jog is azonnal megszűnnék. Eddig ugyanis az a viszi szás helyzet volt általában, hogy ahol új lelkész, vagy lelkipásztori állást szerveztek és töltöttek be, a segédlelkészi állást továbbra is fenntartották. Akkor, amikor nagy volt az állásnélküli segédlelkészek száma, ez a helyzet örvendetes volt, de ma egyelőre aligha lehet a munkaerők számának szaporításával foglalkozni, inkább az lenne a sürgős feladat — ami egyébként sok helyen már igen örvendetes meg is történt —, hogy a nem végleges minőségű állások nyugdíjképes végleges állásokká szerveztesenek át.

Végül még két lehetőséget említek meg.

Az egyik az, hogy a diakonisszák, de különösen a diakónusok alkalmazásának lehetőségét ki kell használni és pontosan meg kell határozni szolgálataik minőségét és lehetőségét. Érdekes volna annak kimutatása, hogy eddig hány diakónus végzett, hol szolgálnak, mit végeznek és van-e lehetőség alkalmazásukra.

A másik pedig az, hogy nagy gyülekezetekben és esperesi székhelyeken az irodai és általában az adminisztratív munkák végzésére nemlelkészi munkaerőket kellene nagyobb mértékben beállítani. Nagyon szépen el lehet képzelni, hogy pl. az esperesi hivatalokban akár férfi, akár nő gépirót és irodavezetőt alkalmaznak végleges minőségben s részükre a Konvent által eddig két egységben folyósított — jelenleg 180 P — kongruát (káplántartási díj és segédlelkészi fizetéskiegészítés) biztosítani talán nem volna lehetetlen. Az ilyen munkaerők lehetőleg végleges alkalmazása a változó és nem irodai pályára készült segédlelkészekkel szemben az irodavezetésben csak könnyebbé jelentene s ezzel sok segédlelkészi munkaerőt kizárólag lelkészi szolgálatban lehetne alkalmazni.

Szabó Gábor.

H A L O T T A I N K

Özv. Atzél Lászlóné báró Perényi Luiza. Április 8-án fejezte be áldásos földi életét a nagyszöllősi Atzél Perényi Szeretet Árvaház alapítója. Az 1935. évben 29 katasztrális hold földet adott két cselédházal együtt az akkori kárpátaljai református egyházterületnek azzal a meghagyással, hogy az itt alapítandó árvaházba felekezeti különbség nélkül veendő fel az árva magyar gyermekek. A római katolikus vallású nagyasszony igazi példáját mutatta ezzel a felekezeti szempontokon felülemelkedő nemeslelkűségnek, igazi magyarságnak. Ennek a példának világítani kell a mostani felekezeti villongásra annyira hajlamos időben. Az ajándékozott föld hasznélvezete az adományozó nagyasszonyé maradt haláláig. Az átalakított házakban hat árvával indult meg az árvaház élete. Az árvák minden évben megtapasztalhatták valamilyen formában a nagyasszony gondoskodó szeretetét. A legutóbbi karácsony már betegesen találta. Még ekkor is az árvákra volt főgondja. Még egyszer ki akarta árasztani szívének szeretetét s az árvaház minden lakójának új cipőt akart ajándékozni karácsonyra. A minisztérium méltányolta az alapító nagyasszony kívánságát és soronkívül engedélyezte az ajándékcipők kiutalását. Utolsó földi útján az árvák hálás kis csapata is elkísérte a hegyoldalon sziklába vágott pihenőhelyére. Halálával a 29 hold föld hasznélvezete is az árvaház tulajdonába ment át. Ezzel minden reményünk megvan, hogy az árvaház a jövőben még nagyobb mértékben fogja végezni magyarságmentő munkáját és fogja hirdetni a magyar nagyasszony áldott emlékét.

Borsay Samu nyugalmazott alezredes, honvédenekari főigazgató 85 éves korában Budapesten elhunyt. Uzoni születésű, református székely ember volt. Először Nagyenyeden zenetanár, majd 1896—1919-ig honvéd katonai karmester volt Kolozsvárt. Ugyancsak Kolozsvárt 20 éven keresztül működött a református teológián, mint zenetanár. A román megszállás alatt hagyta el Erdélyt, ahova mindig visszavágyott. Borsay Samu neve igen ismert zenei körökben. Nagyon sok zenekari művet szerzett. Az erdélyi református Choral könyvet ő írta orgonára. Dr. Makkai Sándor debreceni theol. professzor benne apóstaf gyászolja. A hű szolgál emléke legyen áldott. A B. F. R. A.

Kiss Béla, a nagyváradai református elemi iskolaigazgatója április 2-án, az ottani honvéd csapatkórházban csöndesen elhunyt. Mindössze 40 évet élt. Az idegen megszállás éveiben nagyon sokat szenvedett. Mindhalálig hű őrállója maradt református iskolaügyünknek. Elhunytáról a következő megható sorokat vettük: Az utóbbi hónapokban katonai szolgálatot teljesített, mint tartalékos tiszt. Katonai szolgálata közben érte utól az alattomos betegség, amely virágvasárnapján kioltotta nemes életét. Éppen az úri szent vacsora felvételéhez készült, lelkipásztorával és feleségével még együtt rebegte a hitvallás első szavait: — Hiszek egy Istenben! — s mire elhangzott az utolsó szó is: Hiszem testünk feltámadását, hiszem az örök életet! — az ő lelke már az örökkévalóságba szállott, hogy valóságá-

legyen a Jézus ígérete: ahol én vagyok, ott leszen az én szolgálom is; aki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya (Ján. 12, 26). Emléke legyen áldott.

K R Ó N I K A

Evangelikusok köszöntése. Az idők terhet hordozva, evangelikus testvéreink lelkéből egy új köszönési forma fakadt fel, mint szikla mélyéről a gyöngyöző forrás. Egymást így köszöntik: „Erős vár a mi istenünk!” A köszöntésre rövidesen ezt felelik: „Erős vár!” Megható. És ha még általánossá nem is válnék: szomorúan kedves emléke marad ez örökké a mai félelmetes időknek. Ugyancsak evangelikus testvéreink, az óvóhelyeken, Luther hatalmas éneke emez első sorát csinos táblákon kifüggesztik. Helyeselni tudjuk s követendő például állítjuk.

Finnországban a képviselőház elé javaslat érkezett azíránt, hogy május második vasárnapját, az anyák vasárnapját, törvényileg tegyék kötelező nemzeti ünnepé.

A dunáninneni evangelikus egyházkerület új püspökét Kuthy Dezsőt Balassagyarmaton április 26-án iktatták be hivatalába.

Szemelvények egy kommunista könyvből. A szovjetben néhány templomot megnyitottak s bizonyos minimális korlátok között engedélyezték is a pravoszláv egyház működését. Ugyanakkor azonban a szovjetállam egyik hivatalos kiadványában: „A kommunisták és a vallás” című könyvben a következőket olvassuk: „A kommunista párt arra törekszik, hogy ténylegesen felszabadítsa a dolgozó tömegeket a vallási előítéletek alól, ezért széleskörű, tudományosan felvilágosító, vallásellenes propagandát szervez. Ennél a vallásellenes propagandánál azonban gondosan kerülni kell a vallásos érzés megsértését, mert az ilyesmi csak a vallási fanatizmus megerősítésére vezethetne.” A kommunista internacionálé programjában pedig ez áll: „A kommunisták küzdenek a vallás ellen, mert a vallás ellenforradalmi erő, a jeggvere és szövetségese a burzsoáziának a forradalmi mozgalmakkal szemben.” A szovjet törvény, a népbiztosok tanácsának dekrétuma a 4. szakaszában így hangzik: „Állami, vagy községi intézmény ténykedését nem kísérheti semmiféle vallási szertartás. A polgárok vallási megjelölését is el kell kerülni minden hivatalos aktusnál.” A 7. szakasz a vallási esküt, fogadalmat megszüntette. Elkerülhetetlen esetekben a vallási eskü helyett ünnepélyes egyszerű fogadalmat tesznek a szovjet polgárok. 9. szakasz: „Az összes állami és közösségi iskolákban és intézetekben tilos a vallásos előadás és hittanítás.” Az agitátorok kiképzésére készült hivatalos oktatókönyvben materialista cinizmussal írják ezek után: „Királyok, cárok, császárok hatalmáról azt mondták, hogy Isten kegyelméből való. Mi hirdeljük, hogy a szovjet hatalom nem Isten kegyelméből van, nincs is szüksége Isten kegyelmére, mert nem függ semmiféle Isten akaratától. A szovjet hatalom a forradalomból fakad. A szovjet hatalom a szocializmust építő dolgozók akaratának megnyilvánulása.” A továbbiakban így folytatja a kommunista agitátorok kiképzését a szellemileg is alacsony színvonalon álló könyv: „Az ember nem irányíthatja cselekedeteit helyesen, nem képes szervezett tevékenységre, mint kommunista, mint Lenin követője, ha agyapeleje meg van mérgezve a vallástól. A vallás beköti az ember szemét és miattja nem látja helyesen a világot. Meg kell tehát ügyesen győzni a munkást és a parasztot arról, hogy nem lehet valaki kommunista és ugyanakkor vallásos hívő ember is. Nem lehet kommunista, aki templomba jár és hallgatja a papi beszédet és részt vesz a vallás szertartásaiban.”

Családlátogatás címen igen figyelemreméltó cikket közöl a Bihari Reformátusok Lapja, Orth Imre tollából. Közöljük belőle az alábbi megszívlelendő sorokat: A változott viszonyok nem kedveznek a belmisszió munkák egyesületekben való végzésének. A legtöbb helyen minden terem, iskola, összejövetelre alkalmas helyiség honvédelmi célra lett igénybevéve. Az egymást váltó események, aggodalmak, a rendszeres összejövetelek megtartását amúgy is szinte lehetetlenné teszik. Falusi gyűléseket pedig az elkészült tavaszi munkálatok esőkkentett emberi és állati munkaerővel való elvégzése még olyan helyeken is megbénított minden lelki munkát, ahol eddig a belmissziói összejöveteleket még a nyáron át is megtartották. Nem tudom másutt hogy van, de nálunk még a templomlátogatók száma is esőkken és 10 év óta nem járultak olyan kevesen az úrvacsorához a feltámadás ünnepén, mint az elmúlt húsvétkor. Mit tehát a pásztor, ha hívei nem hallják meg a harang szavát, ha a

bibliakörök, összejövetelek tartása lehetetlenné vált? Utána kell mennie a híveknek. Saját otthonukban kell felkeresni őket! A belmisszió súlypontja a családlátogatásra helyeződött át. A magyar református egyház jövődjéje, merem állítani, nem a templomokban és nem az egyházmegyei, kerületi vagy zsinati gyűléseken, hanem a református családokban fog előltni.

Bombatómadás elpusztította a Protestáns Világszövetség berlini központját. A Protestáns Világszövetség vezértitkára Jongen Antal levélben számol be arról a pusztításról, melyet egy angolszász bombatómadás okozott a szövetség berlini központjában. A székház teljesen beomlott és odaveszett az utóbbi hatvan év egyház- és szellemtörténetének minden fontos adaléka, valamint felmérhetetlen becű tudományos művek gyűjteménye. A bombatómadás alkalmával a katonai szolgálatot teljesítő vezértitkár felesége volt csak otthon és sebesülten is sikerült az égő házból a Világszövetség címanyagát és néhány más iratot megmenteni.

A délerdélyi magyarságról értesít bennünket az 1944. évi könyvalakú Délerdélyi Naptár. E szerint 173,291 reformátust tart nyilván a délerdélyi egyház. A 14 egyházmegyében 240 anya-, 10 társ-, 37 leány-, 47 fiókegyházközség és 783 szórvány van. Lelkipásztor mindössze 202 van, sajnálatosan kevés az iskola, mindössze 87-et tarthatnak számon, mégpedig az erdélyi egyházkerületben 62-t, a bánágszalontavidékiben pedig 25-öt, s még itt is igen sok helyen nincs tanító. Ideiglenesen a lelkipásztorok tanítanak. Theologiai főiskolát tartanak fenn Nagyenyeden 22 hallgatóval, egy főgimnáziumuk van 311 tanulóval, egy tanítóképző 204 tanulóval, egy kereskedelmi liceum 85 tanulóval, egy leánygimnázium 28 tanulóval, egy női kereskedelmi tanfolyam 28 tanulóval, egy téli gazdasági iskola 73 tanulóval és egy tanonciskola 86 tanulóval működik.

A IV. Országos Református Könyvnapot május 14-én tartják ez évben gyülekezeteink. Az elmúlt évben már több száz gyülekezetben rendezték meg a református könyv ünnepét rendkívüli sikerrel. Ez évben május második vasárnapján már negyedszer kerül megrendezésre.

Hogyan töltsék középiskolás diákjaink a nagy szünidőt? Ezzel a kérdéssel foglalkozik a *Halárör* c. lap s a következő figyelmet érdemlő sorokkal válaszol: *A mai magyar diákság talán el sem tudja képzelni, hogy semmittevéssel is el lehetne tölteni a két-három vagy esetleg öt-hathónapos szünidőt. Ilyenkor, év végén kezdődik az igazi munka! A tanév csak erögyűjtés, tudásgyűjtés, csak készülődés. Nézz körül két-három hét múlva, alig fogsz látni két-három „lógó”, lézengő diákot. A többi szétszéled a szélrózsa minden irányában. A kollégiumok, gimnáziumok, képzők, kereskedelmik mint a méhkasok szárnyra bocsálják a sok apró dolgozót. Megtalálhatod őket a jegyzői irodában, a közellátási hivatalban, a szövetkezetek boltjában, a gazdakörben, a vallásos egyesületekben. Ott ülnék az íróasztalok mellett, vagy a munkapadok fölé hajolnak, a gimnázista úr könyvet köt, kulcsot reszel, rádiót szerel vagy éppen népdalokat, népmeséket gyűjt, Igét hirdet, földet művel, utat épít... A magunk részéről azt feleljük reá: bárcsak így volna — és ennek így kell lennie. Tegyük róla.*

Németország felekezeti összetételéről érdekes jelentést tettek közzé. Eszerint a német evangélikus egyházközségek száma már 20,000-re tehető. Ezekben már a háború előtt 16,000 pap működött. A németországi katolikusoknak 11,000 egyházközségük van, 35,000 világi pappal, 25,000 szerzetessel, valamint 125,000 apácával. A legutóbbi statisztikai felvétel szerint Németországban 4 millió ember vallotta magát felekezetenélkülinek, akikkel szemben 42-63 millió a protestánsok és 31-94 millió a katolikusok száma.

HIVATALOS ÉRTESEITÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1639—1944. szám. TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS

a nagytiszteletű lelkipásztor urakhoz.

Losy Gizella budapesti (Pénzügyminisztérium, földszint 42. sz.) lakos kérelmére fölhívom a lelkipásztor urakat, hogy az alább nevezettek anyakönyvi bejegyzési adatait felkutatni és eredmény esetén kérelmezőt értesíteni szíveskedjenek.

Keresendő Losy Imre születési anyakönyvi bejegyzése továbbá nevezett atyjának, Császári Losy Pálnak születési anyakönyvi bejegyzése. Utóbbi (1771—1823) 1810—1823-ig Püspökszálláson volt református lelkész, de az ezt megelőző lakóhelye ismeretlen, csak annyi tudható, hogy fia Losy Imre 1806-ban született.

Szükség volna még a kérelmező nagyanyjának, Losy Imréné Bacsa Júlia születési anyakönyvi bejegyzésére is, akinek születési helye szintén ismeretlen.

Ugyancsak kéri folyamodó a Losy Imre és Bacsa Júlia házassági anyakönyvi bejegyzésének felkutatását is.

Losy Imréről még annyi adat ismeretes, hogy Maramaroszigeten volt ülnök vagy kincstári főügyész, 1832-ben József nádor jogügyi tanácsosa lett, különben ügyvéd volt.

Az anyakönyvi kivonatokra származás igazolása céljából van sürgősen szükség. Kérelmező a felmerülő költségeket készséggel meg fogja téríteni.

Debrecen, 1944 április 22.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1724—1944. szám. TÁRGY: Theologusok exmittálása.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és lelkipásztor urakhoz.

A rendkívüli helyzetre tekintettel az 1933. évi E. T. II. tc. 4. § utolsó bekezdésében említett hitenhallgatókat az új tanév megkezdéséig azokra a helyekre, ahol segédlelkészre égetően nagy szükség van, exmittálom. Az exmittálások azonban a pünkösdi legációban résztvesznek s exmissziójuk az új tanév megkezdődöttével azonnal önmagától megszűnik.

Kívánatos, hogy az exmissust igénylő lelkipásztor urak már az exmittálendő atyafival való előzetes megbeszélés alapján és vele együtt kérjék az exmissziót. Természetesen azonban, hogy a lelkipásztor személy megnevezése nélkül is kérhet exmissust.

Az exmissust kérő lelkipásztor már a kérelemmel egyidejűleg jelenteni tartozik, hogy távolléte vagy más akadályoztatása esetén a presbitérium elnöki teendőinek végzésében kivel óhajtja helyettesíteni magát, mivel az exmittált segédlelkész ilyen helyettesítésre magától értődően nem jogosult.

Debrecen, 1944 április 22.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1775—1944. szám. TÁRGY: Tanítók VII. fizetési osztályba való kinevezése, előléptetési előmunkálatai.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 136,500—1944. X. i. o. szám alatt a következő leiratot intézte hozzám:

„Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Úr!

A népiskolai tanítók VII. fizetési osztályba való kinevezésének, előléptetésének előmunkálatai ügyében kelt szolgálati utasítást Méltóságodnak tisztelettel megküldöm.

Méltóságod nagybecű javaslatát a jövőben is mindenkör készséggel megfontolni óhajtván, tisztelettel kérem Méltóságodat, hogy a böles főhatósága alatt működő népiskoláknak mindazokról a tanítóiról, akik az év január havának első és december havának utolsó napja között 31. szolgálati évüket betöltik, illetve akik 31. szolgálati évüket már megelőzően betöltötték, a VII. fizetési osztályba nem léptettek elő, a VII. fizetési osztályba való előléptetésükre vonatkozó nagybecű véleményét hozzám minden év május havának első napjáig eljuttatni méltóztassék.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1944. évi április hó 14-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Balassa Brunó,
miniszteri osztályfőnök.

A. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a VII. fizetési osztályba való kinevezés, előléptetés előmunkálatai tárgyában valamennyi tanker. kir. főigazgató, valamennyi kir. tanfelügyelő, valamennyi közigazgatási kirendeltség tanügyi előadója és valamennyi vármegye és törvényhatósági jogú város közigazgatási bizottsága népoktatásügyi albizottságához intézett 136.500—1944. X. ü. o. számú rendelete a következő:

A népiskolai tanítók VII. fizetési osztályba való kinevezésének, előléptetésének előmunkálatait egységessé kívánom tenni s ezért a kimutatások elkészítésére űrlapot rendszeresíték. Az űrlapokat a Kir. M. Egyetemi Nyomdánál kell megrendelni. A VII. fizetési osztályba való kinevezés, előléptetésre vonatkozólag a következő utasítást adom:

1. A 31. tanítói szolgálati évüket az év január havának első és december havának utolsó napja között betöltött népiskolai tanítókról, nőtanítókról (alábbiakban csak: tanítókról) a királyi tanfelügyelő a népiskolákat fenntartó hatóságok szerint külön-külön három-három kimutatást készít.

A kimutatásokat évenként egyszer kell elkészíteni.

A kimutatásokba az előző évben (években) ki nem nevezett, elő nem léptetett valamennyi tanítót is fel kell venni.

A nemállami népiskolák tanítóit csak akkor kell a kimutatásokban feltüntetni, ha fizeteskiegészítő államsegélyben részesülnek.

A körzeti iskolafelügyelőket, népművelési titkárokat — ha e munkakörben már legalább három évet szolgáltak — 30. szolgálati évük betöltésének évében kell a kimutatásba felvenni.

A kimutatások egy-egy példánya a királyi tanfelügyelő hivatalában marad, egy-egy példányt a tankerület királyi főigazgatójának hivatala őriz meg, egy-egy példány pedig a minisztériumban a kinevezések, előléptetések alapjául szolgál.

2. A kimutatások rovatai: 1. sorszám. 2. A tanító neve. 3. A tanító állomáshelye. 4. A tanító születésének helye és időpontja (év, hónap, nap). 5. A tanító apjának és anyjának neve. 6. A tanító vallása. 7. A tanítóilletménynek emelkedése szempontjából figyelembe vett szolgálatának kezdő időpontja. 8. A tanító családi állapota. 9. A tanító gyermekeinek száma. 10. A tanító házastársának foglalkozása, havi jövedelme. 11. A tanító minősítése. 12. A tanító részesült-e és mikor figyelmzetetésben, megróvásban, fegyelmi, bünvádi ítéletben s ha részesült, annak időpontja. 13. A tanító teljesített-e katonai szolgálatot. 14. A tanító hadi, polgári kitüntetései, elismerései. 15. A tanító érdemei a kinevezésre, előléptetésre. 16. A királyi tanfelügyelő javaslata. 17. A tankerület királyi főigazgatójának javaslata. 18. Jegyzet.

A 2. rovatban fel kell tüntetni a férjezett nőtanító éanykori teljes nevét és férje teljes nevét is.

A tanítók illetmények emelkedése szempontjából figyelembe vett szolgálatának kezdő időpontját nagy gondal kell megállapítani, mert az gyakran nem egyezik meg a tanítói szolgálatbalépés vagy nyugdíj szempontjából figyelembe vehető szolgálat kezdő időpontjával.

A 11. rovatban a minősítést a szokásos módon és sorrendben számjegyekkel kell végezni. A minősítésnek egyeznie kell a tanító minősítőlapján végzett minősítés számjegyeivel.

Ez a minősítés nem térhet el a minősítőlap nálam őrzött minősítési adataitól. A kinevezésre javasolt tanító minősítésére vonatkozó változást csak abban az esetben veszem figyelembe, ha a változás bejelentése hozzám legalább egy félévvel előbb szolgálati úton, külön ügyszám alatt megtörtént.

A 14. rovatban kell feltüntetni: a tanító tűzharcos, tűzkeresztes minőségét, hadirokkantságát. A tanító körzeti iskolafelügyelői, népművelési titkári működésének kezdő időpontját.

A kinevezésre, előléptetésre való javaslatot I., II., III. érdemességi csoportszámazással, ezen belül pedig arabs számazással kell feltüntetni (pl. I./3., II./5., III./1.).

3. A királyi tanfelügyelő az elkészített kimutatások minden példányát névalírásával és hivatali pecsétjével ellátja.

A királyi tanfelügyelő az elkészített, javaslatával ellátott kimutatásokat a vármegye (törvényhatóságú város) főispánjának bemutatja s a kimutatásokra a főispán észrevételeinek megtételét, feljegyzését s a kimutatás láttamozását kéri.

A királyi tanfelügyelőnek a kimutatások két-két példányát minden év április havának első napjáig kell a tankerület királyi főigazgatójához felterjesztenie.

4. A tankerület kir. főigazgatója a kimutatások adatait ellenőrzi, szükség esetén észrevételeit a királyi tanfelügyelővel közli. A kimutatások két-két példányára javaslatát rávezeti. A kimutatásokat névalírásával és hivatali pecsétjével ellátja.

A királyi főigazgató a kimutatások egy-egy példányát minden év május havának első napjáig hozzám felterjeszti. A kimutatások kísérő jelentésében a kir. főigazgató — szükség esetén — jelölje meg a népiskola azon fajait is, amelyekben — népoktatási kerületében — a kimutatások felterjesztésének időpontjában nem működik VII. fizetési osztályba kinevezhető, előléptethető tanító (nemleges jelentés).

5. A királyi tanfelügyelő minden év június és december havának tizenötödik és utolsó napja között jelenti hozzám a VII. fizetési osztályba való kinevezésre, előléptetésre előterjesztett tanítók esetleges személyi változásait (elhalalozás, állomáshelyváltozás, kitüntetés, elismerés, kivételes szolgálat beigazolódása stb.). Az év december havának tizenötödik és utolsó napja között a kimutatásba felvett tanítóknak az év június havában történt esetleges kinevezését, előléptetését hozzám jelenteni nem kell.

6. Fizeteskiegészítő államsegélyt nem élvező népiskolai tanítóknak a VII. fizetési osztály 3. fokozatára megállapított fizetés és a VII. fizetési osztályra megállapított lakáspénzben való részesítését az iskolafenntartó kezdeményezi. Az iskolafenntartó elhatározásáról *díjlevelet* állít ki s azt megküldi a vármegye (törvényhatósági jogú város) közigazgatási bizottsága népoktatásügyi albizottságának. A díjlevelet az albizottság láttamozza, majd azt javaslatával együtt — a tankerület királyi főigazgatója útján — hozzám felterjeszti. A díjlevél csak hozzájárulással válik joghatályossá.

A közigazgatási bizottság népoktatásügyi albizottsága örködik a fizeteskiegészítő államsegélyt nem élvező 31. tanítói szolgálati évüket betöltött tanítók előléptetési érdekeiben.

A fizeteskiegészítő államsegélyt nem élvező tanítót a VII. fizetési osztály 3. fokozatára megállapított fizetésben és a VII. fizetési osztályra megállapított lakáspénzben csak a 31. szolgálati évet követő január, illetve július hó első napjától lehet részesíteni.

A fizeteskiegészítő államsegélyt nem élvező tanítónak a VII. fizetési osztály 3. fokozatában eltöltött három év után a VII. fizetési osztály második, a VII. fizetési osztály második fokozatában eltöltött három év után a VII. fizetési osztály első fokozatára megállapított fizetésre jogigénye megnyílik.

7. Ezzel az utasítással a VII. fizetési osztályba való kinevezés, előléptetés előmunkálataira vonatkozó más vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletek érvényüket veszítik.

Budapest, 1944. évi április hó 14-én.

A miniszter rendeletéből:

*Dr. Balassa Bruno s. k.,
miniszteri osztályfőnök.*

Mivel a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a fentiekben szószertint közölt rendelete csak most érkezett hivatalomhoz, a folyó évre vonatkozó javaslatomat május 1-ig már fel nem terjeszthetem. Hogy azonban a leiratban foglaltaknak mielőbb eleget tehessek, ezért felhívom a nagytiszteletű *iskolaszéki elnök urakat*, hogy e tárgyban jelentéseiket illetékes espereseikhez legkésőbb május 8-ig okvetlenül terjesszék be; a nagytiszteletű *esperes urakat* pedig arra kérem, hogy e tárgyban javaslataikat két példányban május 12-ig terjesszék be hivatalomhoz. A május 12-ig beérkező javaslatok alapján felterjesztésemet a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz meg fogom tenni s a később érkező felfejlesztéseket nem fogom figyelembe venni.

Felhívom az *iskolaszéki elnök urakat*, hogy a jövőben e tárgyban jelentéseiket minden év április 1-ig terjesszék be az esperesi hivatalhoz, az *esperes urakat* pedig arra kérem, hogy javaslataikat minden év április 15-ig terjesszék be hivatalomhoz.

Debrecen, 1944. április 25.

*D. Dr. Révész Imre,
püspök.*

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1787—1944. szám. TÁRGY: *Áldozócsütörtöki perselypénz.*

KÖRLEVÉL
a lelkipásztor urakhoz.

Felhívom a lelkipásztor urakat, hogy áldozócsütörtökön az igehirdetés keretében feltétlenül emlékezzenek meg a mindnyájunkat kötelező nagy missziói parancsról (Máté 28: 19—20) s azzal kapcsolatban azokról, akik, közöttük immár magyar református testvéreink is, Krisztus evangéliumának áldozatos életű bizonyosságtevői távoli világok népei között:

egyben e helyen is felhívom a lelkipásztor urak figyelmét a 359—1940. sz. egyházkerületi közgyűlési határozatra, amely kötelezte gyülekezeteinket arra, hogy az áldozócsütörtöki perselypénzt mindenestre a külmissziói munka támogatására fordítsák.

Debrecen, 1944 április 25. D. Dr. Révész Imre, püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1792—1944. szám. TÁRGY: *Pályázati hirdetés a gimnáziumi (leánygimnáziumi) tanulóotthonokba és a nemállami délvideki tanulóotthonokban lévő állami kedvezményes helyekre az 1944—1945. tanévre való felvételek tárgyában.*

KÖRLEVÉL

a közép- és középtokú iskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 98.327—1944. VIII. 1. szám alatt kelt leiratában értesített arról, hogy az állami gimnáziumi (leánygimnáziumi) tanulóotthonokban és a délvideki nemállami tanulóotthonokban lévő állami kedvezményes helyekre a jövő 1944—45. tanévre való felvételek tárgyában a Budapesti Közlönyben, a Hivatalos Közlönyben, a Néptanítók Lapjában, az Orsz. Tanár-egyesületi Közlönyben pályázati hirdetményt tett közzé.

Az egyházi főhatóságom alatt álló közép-, középfokú és népiskolai tanulók figyelmét a pályázati hirdetményre az iskolák igazgatói útján felhívom.

Debrecen, 1944 április 25.

D. Dr. Révész Imre, püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

Ad 1573—1944. sz. TÁRGY: *Tanárok és tanítók szolgálati állomáshelyén maradására.*

KÖRLEVÉL

a közép- és középtokú iskolák igazgatóságaihoz, az esperes és az iskolaszéki elnök urakhoz.

A Debreceni Protestáns Lap folyó hó 16-án kelt számában 1573—1944. sz. körlevellemmel elrendeltem, hogy a tanítók és tanárok állomáshelyükön maradjanak.

Tudomásomra jutott, hogy a tanerők közül többen eltávoztak állomáshelyükről anélkül, hogy erre engedélyt kaptak volna.

Felhívom az igazgató, esperes és iskolaszéki elnök urakat, hogy az ilyen tanerőket szolgálati helyükre azonnal rendeljék vissza és figyelmeztessék arra, hogy engedély nélküli eltávozásuk esetén őket a legsúlyosabb szolgálati vétség címén fegyelmi eljárás alá kell vonni.

Az eltávozási engedély megadását magamnak tartom fenn és ezt csak a legkivételesebb esetben, rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények igazolása s az igazgató vagy iskolaszéki elnök javaslatára adom meg.

Debrecen, 1944 április 24.

D. Dr. Révész Imre, püspök.

TARTALOM:

Soltész Elemér
Vecsery János: Elsodort magyarok
Szabó Gábor: A segédlelkészekről
Halottaink — Krónika — Hivatalos értesítés — Hirdetések

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1944—1157.

KISS FERENC

Telef.: 384-447.

ötvöstanár, ref. presbiter

BUDAPEST IV., HARISBAZÁR-U. 3.

Úrvaesorai és keresztelési edények,
nászajándékok, ékszerek stb.

Törött tárgyakat javítok, becserelek. Aranyozok, ezüstözök.

Szövetek, selymek,

függönyök, függönykelmék, retikflők, kötött-
árúk, női és férfifehérművek, rövidárúk
nagy választékban.

PETRIK KÁROLY DEBRECEN,
női és férfi divat üzlete Ferenc József-út 25

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

TELEFON: 20-06 és 15-43

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI, MEZŐGAZDASÁGI, HÁZTARTÁSI,
GÁZOLTALMI és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.
Betéteket legelőnyösebben gyümölcsbétét
és azonnal kifizet.

KÖLCSONÖKET ALLANDÓAN FOLYÓST.
Telefonok: 17-70 és 22-32.

KONFIRMÁCIÓRA

ELŐKÉSZÍTÉSRE:

- APOSTOL ELEK: Konfirmációi káté, az elemi iskola V—VI. osztályát elvégzettek részére ára P —70
VIRÁGH JÓZSEF: Konfirmációi káté az elemi iskola VI. osztályát nem végzett, tanyákon és szórványokon lakó konfirmálók számára ára P —50
DR. PATAY PÁL: Konfirmációi káté, fiú- és leányközépiskolák IV. osztálya számára ára P —80
ERDŐS JÓZSEF: A Heidelbergi Káté ára P —60
D. DR. RÉVÉSZ IMRE: Öntudatos Hit ára P —30

A JÁNDÉKUL:

- DR. ERDŐS KÁROLY: Az én vallásom ára P 1—
URAY SÁNDOR: Édesanyám imakönyve (fél-vászon) ára P 4—
SZIKSZAY: Keresztyén tanítások ára P 8—

MEGRENDELHETŐ:

Méliusz

KÖNYVKERESKEDÉSSEN

Debrecen, Ferenc József-út 26.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.

PÉCS, József-u. 30. TELEFON: 17—14.

Fióküzem: Rákospalota, Pázmány-utca 72. sz.

Telefon: Budapest, 494—497. Új orgonák, mindennemű javítás és átépítés. Kitűnő hangú harmóniumok. Méltányos feltételek, művészi kivitel.

